

บทที่ 13

การคลังสาธารณะ

แนวความคิดในเรื่องการคลังสาธารณะก่อนที่ Adam Smith จะเขียนหนังสือ - The wealth of Nation ออกมานั้น มีผู้เขียนไว้หลายคนด้วยกัน ซึ่งส่วนมากแนวความคิดนี้ได้รับอิทธิพลจากการเปลี่ยนสถานการณ์ทางการเมือง และแนวความคิดของนักเขียนเหล่านี้ไม่สนใจถึงปัญหาทางด้านเศรษฐกิจของการคลังสาธารณะ นักเขียนเหล่านี้สนใจว่าการเก็บภาษีชนิดไหนจะดีกว่ากันหรือเรื่องการยืมเงินของรัฐบาล แต่ไม่สนใจถึงภาระของภาษี หรือผลกระทบกระเทือนของค่าใช้จ่ายของรัฐบาลที่มีต่อเศรษฐกิจ หลักการคลังสาธารณะในแนวคิดใหม่ได้รับการพัฒนาครั้งแรกในตอนปลายของยุคกลางเมื่ออิตาลีและเยอรมันได้รับอิสรภาพทางด้านการเมือง การพัฒนาที่สำคัญคือการพัฒนากระบวนการคลังของชาติ ซึ่งเกิดขึ้นเนื่องจากความรู้สึกของการมีผลประโยชน์ร่วมกันของสมาชิกในหน่วยการเมืองเดียวกัน เมื่อศตวรรษที่ 16 ผู้ปกครองประเทศมีความจำเป็นที่จะต้องใช้เงินเป็นจำนวนมากในการก่อตั้งกองทัพ และเป็นค่าใช้จ่ายในราชสำนักแต่รายได้ที่ได้รับมานั้นไม่เพียงพอ ภาระที่เกิดขึ้นนี้ผู้ปกครองได้เรียกร้องให้ผู้ปกครองศักดินาต่าง ๆ อุทิศเงินส่วนหนึ่งจากรายได้ภายในศักดินาของตนเป็นค่าใช้จ่าย ในตอนแรกการเรียกเก็บเงินนี้นำมาใช้จ่ายในสิ่งจำเป็นบางประการเท่านั้น แต่การเรียกเก็บเป็นประจำนี้ทำให้เกิดลักษณะของภาษีทางตรงขึ้น (direct Taxes)

ในช่วงระยะเวลาต่อมาผู้ปกครองคัดค้านได้ก่อตั้งระบบการเก็บภาษีของตนเองขึ้น ซึ่งขัดกับความต้องการของผู้ปกครองประเทศ แต่ผู้ปกครองประเทศไม่สามารถจะควบคุมได้อย่างเช่น รัฐสภาของประเทศอังกฤษที่ไม่ยอมให้ความควบคุมการเงิน และในกลางศตวรรษที่ 17 ได้ตัดอำนาจของกษัตริย์ลง

ในประเทศอื่น ๆ ส่วนมาก รัฐบาลกลางมีอำนาจในการควบคุมการคลังของประเทศ ในลักษณะนี้รัฐบาลกลางได้พัฒนาระบบการเก็บภาษีทางอ้อมขึ้น (Indirect Taxes) และยกเลิกการเก็บภาษีทางตรง (Direct Taxes) การที่ภาษีทางอ้อมได้รับความนิยมอย่างมากในศตวรรษที่ 17-18 เนื่องจากเห็นว่ามีความยุติธรรมกว่า เพราะภาษีทางอ้อมนั้นภาระภาษีตกอยู่กับทุกคน ต่อมารายได้จากภาษีทางอ้อมไม่เพียงพอ การเก็บภาษีแบบเก่าก็นำมาใช้อีก วิธีการเก็บภาษียุ่งยากขึ้นและภาระตกกับผู้เสียภาษีมากยิ่งขึ้น

แนวความคิดก่อนสมัยคลาสสิก

ในสมัยก่อนลัทธิคลาสสิกนักเขียนส่วนมากยืนหยัดในการแสวงหาเสรีภาพและพยายามที่จะหาข้อสนับสนุนให้กับหลักของการไม่เสียภาษี โดยปราศจากตัวแทนดังนั้นข้อเขียนในเรื่องการคลังสาธารณะส่วนมากจึงมีลักษณะในทาง พรรณนา และปราศจากการวิเคราะห์ให้ลึกลงไป ข้อเขียนอีกประเภทหนึ่งก็มีเป็นข้อเขียนทางด้านกฎหมายในเรื่องการคลังซึ่งผู้เขียนส่วนมากมักจะเป็นนักกฎหมาย แนวความคิดที่สำคัญในเรื่องการคลังสาธารณะก่อนยุคกลางจะสิ้นสุดลงเขียนขึ้นในปี 1470 โดย Diomedes Carafa ในหัวข้อเรื่อง "About the Office of the King and the Good Prince" หนังสือเล่มนี้แบ่งเป็น 4 ภาคด้วยกัน ในภาคที่สามเป็นเรื่องการคลังสาธารณะ Carafa มีความเห็นว่ารายได้ที่สำคัญของรัฐได้มาจากทรัพย์สินของรัฐ ส่วนรายได้จากภาษีนั้นมีความสำคัญรองลงมา รายได้ของรัฐนี้แบ่งเป็นค่าใช้จ่ายของรัฐได้ 3 ลักษณะ คือ

- (1) เป็นค่าใช้จ่ายเพื่อป้องกันประเทศ
- (2) เป็นค่าใช้จ่ายในราชสำนัก และ
- (3) เป็นค่าใช้จ่ายในเหตุอื่น ๆ ที่จะเกิดขึ้น

Carafa มีความเห็นว่าภาษีนั้นควรมีลักษณะที่มั่นคงและแน่นอน การที่จะให้ประชาชนรู้ว่าอะไรที่จะต้องเสียภาษีและเป็นจำนวนเท่าใด ธุรกิจควรปล่อยให้ไปเองตามธรรมชาติรัฐจะเข้ายุ่งเกี่ยวกับต่อเพื่อประโยชน์ทางเกษตรกรรม อุตสาหกรรม หรือการค้า

ขาย โดยสรุปแล้ว Carafa ไม่ได้ให้ความคิดอย่างลึกซึ้งในเรื่องการคลังสาธารณะ เพียงแต่ให้หลักโดยทั่วไปว่า การเป็นผู้ปกครองที่ดีนั้นควรที่จะนึกถึงความมั่งคั่งของผู้ที่อยู่ใต้การปกครองซึ่งเป็นรากฐานของความมั่งคั่งของคลังของตน

พานิชนิยม (MERCANTILISM)

โดยทั่วไป แนวความคิดของพวกพานิชนิยมในเรื่องภาษีอากรมีว่าคนควรจะถูกเก็บภาษีตามส่วนที่เขาได้รับประโยชน์จากรัฐ ภาษีที่รัฐเก็บไปนี้ พวกพานิชนิยมเห็นว่าเป็นเครื่องเสริมสร้างความมั่งคั่งให้กับรัฐบาล ดังนั้นพวกพานิชนิยมจึงมองการเก็บภาษีอากรไปในแง่การเมือง

Bodin. Bodin เขียนเรื่องภาษีอากรไว้ในหนังสือของเขาชื่อ The Six Books of The Republic (1576) แนวความคิดของเขาไม่ได้ก้าวหน้าไปกว่าของ Carafa นัก ในเรื่องหลักของการเก็บภาษี แต่แนวทางการคิดในเรื่องการบริหารการคลังของรัฐบาลมีอิทธิพลต่อแนวความคิดของนักเศรษฐศาสตร์ในภาคพื้นยุโรปหลายประเทศ Bodin เห็นว่าการบริหารการคลังของรัฐนั้นเป็นเหมือนเส้นประสาทของรัฐ การที่จะจัดการให้เหมาะสมนั้นจำเป็นที่จะต้องกระทำโดย

- (1) เพิ่มรายได้ให้กับรัฐโดยวิธีสุจริต
- (2) ใช้รายได้ไปเพื่อประโยชน์และเกียรติของรัฐ
- (3) เก็บรายได้ส่วนหนึ่งไว้ใช้เมื่อถึงความจำเป็น

Bodin เห็นว่ารายได้สุจริตนั้นได้มาจากทรัพย์สินของรัฐ และเขายังยอมรับให้มีการเก็บภาษีศุลกากรและภาษีทางตรงของประชาชน ภาษีที่จะเก็บนั้นจะต้องได้รับความยินยอมจากประชาชนด้วย ในเรื่องการใช้จ่ายของรัฐนั้นเขาเห็นว่าควรใช้จ่ายไปทางด้านงานสาธารณะและเขายังแนะนำว่าควรจะมีการแสดงบัญชีให้เห็นเป็นรายปี ในข้อที่สามเกี่ยวกับเงินสำรองค่าใช้จ่ายในงานด่วนเขาเห็นว่ามีความจำเป็นสำหรับรัฐที่ไม่ต้องไปกู้เงินและเสียดอกเบี้ย

Petty : Petty เป็นนักเศรษฐศาสตร์ชาวอังกฤษคนแรกที่เขียนเรื่องเกี่ยวกับภาษีอากร เขาเริ่มต้นด้วยการกล่าวถึงหน้าที่ของรัฐบาลที่ซึ่ง

1. ต้องมีหน้าที่ป้องกันประเทศ
2. รักษาราชบัลลังก์ของผู้ปกครองประเทศ และ
3. ต้องมีศาลยุติธรรมและให้การดูแลสวัสดิการของประชาชน

หน้าที่ของรัฐบาลนี้จำเป็นต้องใช้จ่ายจึงต้องมีการเก็บภาษี Petty มีความเห็นเกี่ยวกับการเก็บภาษีว่า ประชาชนควรเสียภาษีให้แก่รัฐบาลตามส่วนและผลประโยชน์ที่ตนได้รับและอาศัยอยู่อย่างสันติสุข นั่นคือเก็บตามทรัพย์สินและความร่ำรวยที่ตนมีอยู่ Petty ได้กล่าวถึงวิธีการเก็บภาษีไว้ 2 ชนิดคือ

1. ลดน้ำหนักของโลหะมีค่าที่ใช้เงินเหรียญ ทำให้รัฐมีทองเหลือเก็บ และ
2. เก็บภาษีสรรพสามิต คือการเก็บภาษีของใช้บริโภคในประเทศ

Petty ได้กล่าวถึงวิธีการเก็บภาษีทั้งสองชนิด แต่เราไม่เห็นด้วยกับการเก็บภาษีโดยลดน้ำหนักของโลหะมีค่าลง เพราะเขาเห็นว่าเป็นการเก็บภาษีโดยไม่ยุติธรรม เพราะผู้เสียเปรียบคือผู้ที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้ที่มีรายได้คงที่ เช่น สมมติว่าเงินเหรียญ 1 บาท ใช้ทองคำหนัก 1 บาททำ ถ้ารัฐบาลลดน้ำหนักของโลหะมีค่าลง 25% เงิน 1 บาทจะมีน้ำหนักทองอยู่ 3 สลึง แต่ถ้าเราเป็นเจ้าหน้าที่รัฐอยู่ 1 บาท เราจะได้รับเงินคืนจากรัฐเป็นมูลค่า 1 บาทเหมือนกัน แต่มีน้ำหนักทองเพียง 3 สลึง ส่วนกระทบกระเทือนผู้ที่มีรายได้คงที่นั้นเกิดจากราคาสินค้าจากต่างประเทศมีราคาสูงขึ้น แต่รายได้คงที่ทำให้ซื้อของได้น้อยลง

Petty เห็นด้วยกับการเก็บภาษีสรรพสามิต เพราะภาษีนี้แต่ละคนเสียภาษีในส่วนของตนได้รับความสุขสบายใจจากการใช้ของนั้นเขาได้กล่าวถึงผลดีของภาษีสรรพสามิตไว้ว่า

1. ประชาชนจ่ายภาษีตามส่วนที่เขาได้รับความพอใจ
2. ภาษีชนิดนี้สนับสนุนทำให้เกิดการออม
3. ทำให้หลีกเลี่ยงการเก็บภาษีซ้ำซ้อน
4. เป็นทางที่ทำให้ชาติมั่งคั่ง

คามอรัลลิสต์ Kameralists

แนวความคิดของเศรษฐศาสตร์ของชาวเยอรมันกับออสเตรียนั้นอยู่ภายใต้แนวความคิดของพวกคามอรัลลิสต์มากกว่า 2 ร้อยปี ในยุคกลางนั้นคำว่า Camera (ภาษาเยอรมัน Kammer) หมายถึงสถานที่ซึ่งเป็นที่เก็บราชสมบัติของกษัตริย์และต่อมาคำนี้ได้เปลี่ยนความหมายไปเป็นคำที่แสดงถึงราชสมบัติของกษัตริย์ ดังนั้น (Kameralism) จึงหมายถึงศิลปะของการรักษาสรรหา และการเกี่ยวกับราชสมบัติ

ในตอนต้น ๆ นั้น Kermeralism เป็นที่รวมความคิดเกี่ยวกับการเมืองการตัดสินใจ ความเทคนิคและเศรษฐศาสตร์ แต่ต่อมาในสมัยยุคกลางกำลังจะสิ้นสุดลงความคิดทางด้านการตัดสินใจได้แยกตัวออกและเพิ่มแนวความคิดทางเศรษฐศาสตร์มากขึ้น จนกระทั่งในศตวรรษที่ 18 แนวความคิดทางด้านเทคนิคเพิ่มมากขึ้นและในศตวรรษที่ 19 วิชาเศรษฐศาสตร์ได้แยกตัวออกจากวิชาเทคนิค ทั้งนี้เนื่องจากการปฏิวัติทางเศรษฐศาสตร์และการเมืองจากฝรั่งเศสและอังกฤษ

พวกคาเมอรัลลิสต์นี้อาจเรียกว่าพวกพานิชนิยมเยอรมัน (German Mercantilists) เพราะมีความคิดว่าความมั่งคั่งของประเทศได้มาจากการค้าขาย มีการส่งเสริมอุตสาหกรรมภายในประเทศเพื่อให้มีลักษณะเศรษฐกิจแบบเลี้ยงตัวเองได้ (self-sufficiency) นอกจากนี้ยังมีความคิดที่ว่า การมีประชากรมาก ทำให้การบริโภคเพิ่มซึ่งเป็นลักษณะเศรษฐกิจที่กำลังพัฒนา

คาเมอรัลลิสต์คนสำคัญที่เขียนเรื่องภาษีคือ J.H. Von Justi (1720-1771) Justi ได้แสดงความคิดการทำให้รัฐมั่งคั่งด้วยภาษีไว้ในหนังสือของเขาชื่อ เศรษฐศาสตร์การเมือง (1775) ซึ่งกล่าวโดยย่อได้คือ

1. ภาษีควรเก็บในลักษณะที่ว่าประชาชนเต็มใจที่จะเสีย
2. ภาษีจะต้องไม่เก็บจนขัดขวางการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมและการค้า
3. ประชาชนควรเสียภาษีได้สัดส่วนเสมอภาคกัน
4. ภาษีควรเก็บบนสิ่งของที่สามารถจะแสดงจำนวนได้ชัด และแสดงให้เห็นการเก็บด้วยความซื่อสัตย์
5. ภาษีควรเก็บบนสิ่งของที่ต้องใช้ผู้ตามเก็บน้อยที่สุด
6. ภาษีควรเก็บเป็นจำนวนและเวลาการจ่ายเงินในลักษณะที่จะทำให้ผู้เสียสะดวกสบายที่สุด

พวกคาเมอรัลลิสต์นี้เราอาจจะเรียกว่าเป็นพวกพานิชนิยมเยอรมัน ทั้งนี้เพราะมีแนวความคิดคล้าย ๆ กันอยู่มาก ทั้งสองกลุ่มถือว่าวัตถุมีค่าเป็นที่มาของความมั่งคั่ง มีนโยบายทางด้านภาษี การเพิ่มประชากรและการส่งเสริมอุตสาหกรรมเพื่อที่จะให้เพียงพอเลี้ยงตัวเองได้ แต่อย่างไรก็ตามยังมีความแตกต่างระหว่างสองกลุ่มนี้อยู่บ้าง

1. ขอบเขตของการเขียนแตกต่างกันจนเห็นได้ชัด พวกพานิชนิยมอังกฤษเขียนไว้อย่างกว้าง ๆ และเป็นแม่บท แต่พวกพานิชนิยมเยอรมันจะแบ่งเป็นขั้นตอนมีหัวข้อเรื่องและมีกฎเกณฑ์ว่าด้วยเหตุผล นักเขียนเหล่านี้มักจะเป็นนักกฎหมายหรือนักการคลัง
2. แนวความคิดของพวกพานิชนิยมเยอรมันต่อเนื่องกันไปอย่างมีระบบ ซึ่งแนวความคิดของเขามีรากฐานมาจากแนวความคิดทางด้านกฎหมายของยุคกลางและพวกโรมัน
3. พวกพานิชนิยมเยอรมันไม่สนใจมากนักเกี่ยวกับเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประเทศการค้า หรือเรื่องดุลการค้าเหมือนอย่างพวกอังกฤษ แต่สนใจเกี่ยวกับเทคนิคการผลิตในการเกษตรกรรมหรืออุตสาหกรรมซึ่งพวกอังกฤษไม่ค่อยสนใจ
4. ทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันในการแสดงออกถึงต้นกำเนิดและวัตถุประสงค์พวกพานิชนิยมเยอรมันสนใจเรื่องประสิทธิภาพในการบริหารและสิทธิและหน้าที่ของผู้ปกครองประเทศ แต่พวกอังกฤษสนใจในเรื่องผลประโยชน์ของรัฐซึ่งไม่เกี่ยวกับตัวบุคคล

ฟิซิโอแครตส์ (Physiocrats)

ในขณะที่เกิดลัทธิคาเมอรัลลิสต์-ในเยอรมันนี้ ได้มีพวกต่อต้านลัทธิพานิชนิยมขึ้นในฝรั่งเศส พวกต่อต้านนี้คือพวกฟิซิโอแครตส์พวกนี้ไม่เห็นด้วยที่ว่าการค้าระหว่างประเทศอย่างเดียวที่ทำให้ประเทศมั่งคั่งและมีอำนาจ พวกฟิซิโอแครตส์เชื่อว่าการเกษตรกรรมเป็นบ่อเกิดแห่งความมั่งคั่ง

ฟิซิโอแครตส์นี้คิดว่าเมื่อผลผลิตทางการเกษตรผลิตออกมาสินค้าส่วนหนึ่งจะเก็บไว้เป็นทุนเพื่อใช้ในฤดูต่อไปรวมทั้งต้องมีอุปกรณ์ทำการเกษตรเพียงพอ ส่วนที่เหลือจากนั้นเป็นส่วนกิน ส่วนกินนี้เป็นส่วนที่เพิ่มความมั่งคั่งขึ้นจริง แต่ตกไปเป็นของเจ้าของที่ดิน ดังนั้นผู้เป็นเจ้าของที่ดินจึงควรเป็นผู้เสียภาษีแก่รัฐ ตามความคิดของพวกฟิซิโอแครตส์ในการเก็บภาษีนั้นไม่ได้เก็บโดยตรงจากที่ดินเหมือนกับภาษีทรัพย์สิน แต่เก็บจากส่วนเกิน (surplus) ที่ที่ดินจะให้ผลผลิต

พวกฟิซิโอแครตส์ คิดว่าภาษีการค้าเก็บจากชนชั้นอื่นแล้วจะเป็นการลดทุนของชนชั้นนั่นเอง ทำให้กระทบกระเทือนอุตสาหกรรมจนเป็นเหตุให้รายได้ของประเทศลดลงเพราะขาดเงินทุนที่จะผลิตให้ได้มาก ส่วนค่าจ้างก็ไม่สามารถที่จะลดลงต่ำกว่าระดับที่คนงานทนอยู่ได้ ฉะนั้นคนงานจึงไม่อาจเสียภาษีให้รัฐได้ ส่วนรายได้ของเจ้าของที่ดินควรเสียภาษี เพราะไม่กระทบกระเทือนการผลิตในอนาคต

4.1.1 พวกฟิซิโอแครตส์นั้นเห็นว่าหน้าที่ของรัฐที่มีต่อเศรษฐกิจนั้นก็คือการปฏิบัติตามกฎธรรมชาติ ผู้ฝ่าฝืนกฎธรรมชาติรัฐจะเป็นผู้ถูกลงโทษ รัฐจะขัดขวางอุปสรรคต่าง ๆ ที่จะเป็นการขัดขวางต่อการปฏิบัติตามกฎธรรมชาติ กฎธรรมชาติของพวกฟิซิโอแครตส์ คือ

1. การให้ออกชนมีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน
2. ปลดปล่อยให้การค้าภายในประเทศและต่างประเทศเป็นไปอย่างเสรี
3. การเกษตรเป็นทางเดียวที่ก่อให้เกิดความมั่งคั่ง
4. ส่วนเกินจากธรรมชาติที่เกิดจากที่ดินควรเก็บภาษี

กฎเหล่านี้พวกฟิซิโอแครตส์ ถือ เป็นระเบียบเศรษฐกิจที่ธรรมชาติวางขึ้นไว้

สำนักคลาสสิก ในปลายศตวรรษที่ 18 แนวความคิดทางด้านเศรษฐศาสตร์ได้รับการพัฒนาขึ้นในเรื่องการคลังสาธารณะ เนื้อหาสาระและหลักการต่าง ๆ ได้วิวัฒนาการไปพร้อม ๆ แนวความคิดทางเศรษฐศาสตร์สาขาอื่น ๆ

Adam Smith : Smith เห็นว่ารายได้ของรัฐได้มาสองทางคือ

1. รายได้จากทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นที่เป็นของรัฐ เช่น รายได้จากที่ดินหรือทุนที่เป็นของรัฐ

2. รายได้จากภาษีอากร สมิทเห็นว่ารายได้จากภาษีอากรเป็นรายได้ที่สำคัญของรัฐ ดังนั้นเขาจึงให้หลักการเก็บภาษีไว้ว่า

- 1) ประชาชนควรเสียภาษีให้รัฐตามสัดส่วนของรายได้ที่เขาได้รับ
- 2) ภาษีที่บุคคลจะเสียต้องมีลักษณะแน่นอนในเรื่องเวลาของการจ่ายเงินลักษณะของการจ่ายเงินและจำนวนที่จะต้องจ่ายเงิน
- 3) การเก็บภาษีควรเก็บในลักษณะที่ให้ความสะดวกแก่ผู้เสียภาษี คือ ภาษีจะต้องเก็บในเวลาและสถานที่ที่สะดวกแก่ผู้เสีย
- 4) ภาษีจะต้องเก็บในลักษณะที่ประหยัดที่สุด คือภาษีจะต้องไม่ซับซ้อนจนกระทั่งจำเป็นต้องใช้คนตามเก็บเป็นจำนวนมากซึ่งจะทำให้เสียค่าใช้จ่ายสูง

หลักการเก็บภาษีของสมิทนี้ กล่าวสั้น ๆ ได้ว่า ภาษีจะต้องเป็นไปตามหลัก ยุติธรรมแน่นอน สะดวกและประหยัด เขายังมีความเห็นว่าภาษีอาจจะเก็บจาก กำไร ค่าจ้าง และค่าเช่าก็ได้ แต่การเก็บภาษีจากกำไรและค่าจ้างนั้นยากเพราะภาระจะไปตกกับผู้บริโภค ดังนั้นเขาจึงเห็นว่าควรเก็บภาษีจากค่าเช่า

Ricardo และ Mill Ricardo ได้กล่าวถึงเรื่องภาษีอากรเพิ่มขึ้นจากแนวความคิดที่สมิทธิ ได้กล่าวถึง เขาได้พูดถึงถึงเรื่องการผลักราคาและภาระของภาษีอากรไว้ เขาเห็นว่าภาษี ทำให้ลดการสะสมทุนของชาติ ดังนั้นภาษีควรที่จะมีผลต่อทุก ๆ คนเท่า ๆ กัน เขาเห็นว่าภาษี ควรจะเก็บจากค่าเช่าเพราะผู้เสียภาษีไม่สามารถที่จะผลักราคาไปได้และราคาสินค้าจะไม่ เพิ่มขึ้น ส่วนภาษีชนิดอื่น ๆ ภาระภาษีจะตกกับผู้บริโภคหรือผู้ที่ได้รับกำไร เช่น การเก็บภาษี จากค่าจ้างจะเป็นผลให้กำไรลดลง ทั้งนี้เนื่องจากค่าจ้างนั้นเป็นค่าจ้างเพียงพอเพื่อการยังชีพ อยู่แล้ว

Mill เห็นด้วยกับ Ricardo ที่ว่าภาษีควรเก็บจากค่าเช่า เนื่องจากเขาเห็นว่าค่าเช่าเป็นการเรียกเก็บเงินที่ทำลายความเป็นเอกัตบุคคล และจากการแบ่งสรร หลักเอกัตบุคคลมีอยู่ ว่าแต่ละคนควรได้รับผลประโยชน์จากสิ่งที่ตนผลิตขึ้น เมื่อไม่ได้ผลิตขึ้น ไม่ได้ออกแรงทำขึ้นก็ไม่ น่าได้รับผลตอบแทน ค่าเช่าเป็นผลตอบแทนที่ผลิตวัตถุประสงค์ดังกล่าว คือได้มาโดยไม่ต้องออกแรงทำขึ้น Mill จึงเห็นว่าค่าเช่าควรตกเป็นของรัฐโดยเก็บภาษีค่าเช่า Mill เห็นด้วยกับการเก็บภาษีมรดกเพราะภาษีมรดกทำให้บุคคลร่ำรวยขึ้นได้โดยไม่ต้องออกแรงเช่นกัน

Mill สนับสนุนแผนปฏิรูปที่ดินไว้ในหนังสือของเขาชื่อ “หลักเศรษฐกิจการเมือง” โดยมีแนวความคิดว่า รัฐควรจะริบเอาส่วนที่เกิดขึ้นมาโดยไม่ต้องออกแรงและราคาที่ดินสูงขึ้น ซึ่งต่อมาแนวความคิดนี้สมาคมปฏิรูปผู้ถือครองที่ดินยึดเอาเป็นจุดมุ่งหมาย สมาคมนีตั้งขึ้นเมื่อปี 1870 มีแนวความคิดว่ารัฐควรเก็บภาษีจากส่วนที่ดินที่มีราคาเพิ่มขึ้นทั้งหมดจะกระทำได้ โดยเริ่มประเมินราคาที่ดินในเวลาใดเวลาหนึ่งแล้วประเมินอีกเป็นระยะ ผู้ประเมินจะตีราคาที่ดินเพิ่มขึ้นโดยคำนึงถึงว่า

1. เจ้าของที่ดินปรับปรุงที่ดินดีขึ้นเท่าใด
2. ความเจริญของท้องถิ่น เช่นพลเมืองเพิ่มขึ้น และที่ดินดีขึ้นเองเป็นราคาเท่าใด และเก็บภาษีจากราคาที่ดิน ส่วนที่ราคาเพิ่มขึ้นเพราะเหตุความเจริญของท้องถิ่นมาเป็นของรัฐ

Henry George (1839-1897) George เห็นว่าภาษีควรจะเก็บจากผู้ที่เป็นเจ้าของที่ดิน ทั้งนี้เพราะแรงงานและทุนนั้นถูกบีบคั้นผู้เป็นเจ้าของที่ดิน (George) คิดว่าแรงงานและทุนนั้นเป็นสิ่งเดียวกันคือ เกิดจากน้ำพักน้ำแรงของคน เขาเห็นว่าเมื่อสังคมเจริญก้าวหน้าขึ้นสวัสดิภาพของมนุษย์ดีขึ้นแต่คนงานไม่มีส่วนได้รับสิ่งที่เพิ่มขึ้นตามสัดส่วนที่พึงจะได้รับ เนื่องจากผลผลิตที่เพิ่มขึ้นตกไปอยู่กับเจ้าของที่ดินในรูปค่าเช่าเสียหมด เจ้าของที่ดินยังได้ประโยชน์

เพิ่มขึ้นโดยไม่ต้องออกแรง ดังนั้นเขาจึงเห็นว่าภาษีควรเก็บจากที่ดินเท่านั้น ส่วนภาษีรูปอื่นไม่ควรเก็บ

แนวความคิดของพวก Physiocrate กับ Henry George และ Mill มีความคิดเห็นคล้ายกัน เรื่องการเก็บภาษีที่ดิน แต่มีข้อแตกต่างกันอยู่บ้าง คือพวก Physiocrate นั้นคิดว่ารายได้ที่เกิดจากที่ดินนั้นเป็นบ่อเกิดแห่งความมั่งคั่งส่วนเกินที่เหลือจากการจ่ายแก่ปัจจัยการผลิตอื่น ๆ แล้วตกเป็นของเจ้าของที่ดิน ภาษีจึงควรเก็บจากส่วนที่เกินนี้ ส่วน George และ Mill เห็นว่าผลตอบแทนจากที่ดิน (ค่าเช่า) เป็นผลที่เกิดขึ้นโดยไม่ต้องลงทุนลงแรงหา คือเกิดขึ้นเนื่องจากสังคมเจริญขึ้นไม่ใช่เพราะแรงงาน ทำให้ที่ดินมีดอกผล ดังนั้นจึงควรเก็บภาษีจากที่ดิน

Adolf Wagner (1835-1917) Wager เป็นนักเศรษฐศาสตร์ชาวเยอรมัน แต่แนวความคิดของเขาไม่ได้พิจารณาถึงปัญหาในการบริหารการคลังเหมือนอย่างแนวความคิดของพวก Kermeralist แต่เขาพยายามที่จะแสดงให้เห็นว่าปัญหาด้านการคลังนี้มีผลกระทบกระเทือนทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เขายอมรับแนวความคิดที่ว่านโยบายทางด้าน การคลังนั้นไม่ใช่ต้องการแต่เพียงรายได้เข้ารัฐเท่านั้นแต่ยังมีจุดมุ่งหมายในการที่จะทำให้การจัดสรรรายได้เท่ากัน เขาเชื่อว่ารัฐจะเข้าแทรกแซงธุรกิจของเอกชนที่สำคัญบางประการ แนวความคิดของเขานี้ซึ่งต่อมาเรียกว่า “Wagner’s law” wager ให้ข้อสังเกตว่าในประเทศที่มีความก้าวหน้าทางอุตสาหกรรมมาก ๆ การบริหารส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นจะมีการขยายตัวมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากรัฐมีหน้าที่มากขึ้น และต้องปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วยเพื่อที่จะตอบสนองความต้องการทางเศรษฐกิจของประชาชน แนวความคิดของ Wager นี้แสดงถึงทัศนะใหม่ในเรื่องการคลังสาธารณะซึ่งมองในแง่ของสังคม